

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมเมืองในประเทศไทยนั้น ได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ในเมืองใหญ่อย่างเช่น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เมืองเชียงใหม่ นั้นล้วนแต่ประสบปัญหาจราจรทั้งสิ้น แต่เดิมนั้น ปัญหาจราจรเป็นเพียงปัญหาระดับท้องถิ่น แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นปัญหาระดับชาติแล้ว สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากสถิติปี พ.ศ.2550 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่าในแต่ละปีจะมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุการจราจรประมาณ 13,000 - 15,000 คน และมีผู้บาดเจ็บเกือบ 1,000,000 คน แม้ว่าจะมีการพยายามรณรงค์เรื่องความปลอดภัยในการขับขี่รถยนต์ และรถจักรยานยนต์มาโดยตลอด แต่ผลกลับปรากฏว่าสถิติผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บนั้น ไม่ได้ลดลงอย่างที่คาดหมายไว้ จึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง และเร่งให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด

ปัญหาการจราจร นั้น เกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ปัญหาถนนไม่เพียงพอ ปัญหาผังเมืองไม่สมบูรณ์ ปัญหาการขาดระบบขนส่งมวลชนที่สมบูรณ์ และปัญหาอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ก็เป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาจราจรในปัจจุบัน ดังนั้นหากสามารถแก้ไขปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ได้ นั้นย่อมหมายความว่าสามารถแก้ไขปัญหาการจราจรไปด้วยพร้อมๆกัน

เนื่องจากปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่มีสาเหตุมาจากข้อบกพร่องหลายๆด้าน ข้อบกพร่องด้านกฎหมายและความไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ ทั้งนี้เป็นการสันนิษฐานบนพื้นฐานวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เนื่องจากพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มีวัตถุประสงค์ในการบัญญัติเพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการจราจร เมื่อสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่หาได้เป็นดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่ากฎหมายจราจรและการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่เกิดความบกพร่องไม่อาจใช้เพื่อจัดระเบียบของสังคมได้

จากเหตุผลข้างต้น ผู้ศึกษาซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้ปฏิบัติหน้าที่และประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงานจากตัวบทกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย เมื่อได้มีการเรียกตรวจ

ใบอนุญาตขับขี่จากผู้ขับขี่รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ แต่ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่กลับไม่แสดงใบอนุญาตขับขี่ หรืออ้างว่าไม่ได้พกพามา เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการจับกุม ผู้ขับขี่ก็ขัดขืน แต่หากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้กำลังในการจับกุม กลับถูกผู้ขับขี่อ้างว่า เจ้าหน้าที่กระทำการเกินกว่าเหตุ เนื่องจากการไม่แสดงใบอนุญาตขับขี่ มีความผิดเพียงลหุโทษ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่อาจใช้กำลังในการจับกุมผู้ขับขี่ได้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายจราจรของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และไม่อาจนำผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎจราจรมาลงโทษได้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 กรณีการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในการบังคับใช้กฎหมายจราจรทางบก กรณีการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่
3. เพื่อศึกษาระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การบังคับใช้กฎหมายจราจร กรณีการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่
4. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการบังคับ ใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ .ศ.2522 กรณีการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่
5. เพื่อศึกษา และ เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 กรณีการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่

สมมติฐานของการศึกษา

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจราจร เกี่ยวกับใบอนุญาตขับขี่ พบว่า มีปัญหาในการเรียกตรวจใบอนุญาตขับขี่ ผู้ขับขี่มักไม่แสดงใบอนุญาตขับขี่ด้วยเหตุผลหลายประการ ซึ่งเป็นผลให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้า หน้าที่ และการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพของพนักงานเจ้าหน้าที่ เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาจราจร ในส่วนของตัวบทกฎหมายโดยเฉพาะในเรื่องอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษสำหรับผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืน ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหการจราจร และลดปัญหาการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

วิธีการดำเนินการศึกษา

ศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในส่วนของตัวบทกฎหมายการบังคับใช้ และบทลงโทษ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ และแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ประกอบด้วยเอกสารปฐมภูมิ (Primary Document) ได้แก่พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ลักษณะ 18 อำนวยการของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานเจ้าหน้าที่ พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Document) ได้แก่รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา บทความทางวิชาการ ข้อเขียน บทความ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายจราจร ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 โดยศึกษาเฉพาะกรณีการเรียกตรวจใบอนุญาตขับขี่ รวมไปถึง ประมวลกฎหมายอาญาในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน และความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในบทบัญญัติที่เกี่ยวกับอำนาจของเจ้าพนักงานในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายดังกล่าวให้สามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522
2. ทำให้ทราบแนวคิด ทฤษฎีในการบังคับ ใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และ กรณีการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่
3. ทำให้ทราบระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การบังคับใช้กฎหมายจราจร กรณีการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่
4. ทำให้ทราบปัญหาทางกฎหมายในการบังคับ ใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กรณีการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่
5. ทำให้ทราบแนวทางแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายจราจรเกี่ยวข้องกับการขอตรวจใบอนุญาตขับขี่

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจราจร หมายถึงการสัญจรทางบกที่ใช้รถยนต์ เป็นพาหนะ ตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ รถจักรยานยนต์ รถยนต์นั่งส่วนบุคคล รถยนต์บรรทุกที่สัญจรไปมาบนถนนหลวง

กฎหมายจราจร หมายถึง พระราชบัญญัติที่ตราขึ้นเพื่อบังคับใช้ให้พึงกระทำ และงดเว้น การกระทำ ที่เป็นการขัดต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในที่นี้ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522

การบังคับใช้กฎหมายจราจร หมายถึง การบังคับให้ผู้ใช้รถใช้ถนนได้ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับจราจร การขนส่งทางบก เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

เจ้าพนักงานจราจร หมายความว่า ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานจราจร

ใบสั่ง หมายความว่า ใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรได้ออกให้แก่ผู้ถูกจับกุมซึ่งกระทำผิดตามที่กฎหมายจราจรกำหนด

ใบอนุญาตขับขี่ หมายความว่า ใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ใบอนุญาตสำหรับคนขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถจ้าง ใบอนุญาตขับขี่ตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน และใบอนุญาตผู้ประจำเครื่องอุปกรณ์การขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่ง”

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร

รถยนต์ส่วนบุคคล หมายความว่า

(1) รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน

(2) รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคนและรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันหกร้อยกิโลกรัม ซึ่งมีได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก

รถจักรยานยนต์ หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ หรือกำลังไฟฟ้าและมีล้อไม่เกิน สองล้อ ถ้าที่พ่วงข้างมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อ และให้หมายความรวมถึงรถจักรยานที่ติดเครื่องยนต์ด้วย